

ÇAĞDAŞ ECZACILIK KAVRAMI ÜZERİNE

Doç.Dr. Nurettin ABACIOĞLU

Sözlükler çağdaşlığı "Çağdaş olma durumu" olarak tanımlıyor. Bu durumun öznesi, nesnesi ve fiili olma bütünselliğini taşıyan çağdaş kelimesi ise yine sözlüklerce "Bulunulan çağın anlayışına, koşullarına uygun olma" olarak tanımlanıyor.

Yazının başlığında da anlaşılacağı üzere, mesleki yönden çağdaş kavramı çağdaşlığın özgül bir durumu olmakla beraber genel anlamının da dışında değildir.

Çağdaş, "Bulunulan Çağ" ile özdeşleştirildiğine göre, dinamik bir uygarlık kavramı olmaktadır. Yani prospektif uzantıları değişimlere açık, insana değer yapı taşları ile temellendirilmiş ve temellerinden ödün vermeyen bir oluşum, bu oluşumunun yaratılma süreci ve sonuçta ürünüdür.

Günümüzün uygarlığı, insana değer olarak, tüm kişilerinin insan haklarından yararlandığı ve kişilerinin her alanda özgür gelişim içinde olduğu bir toplumsal yaşam biçimini öngörmektedir. Yine bu toplumsal yaşam biçiminin belkemiğini; görüngü (fenomen) olarak güçlünün, güçsüzün hakkına saygılı olması sınırından başlamasıyla herkesin insanca yaşaması için uğraş verilmesi alanında genişlemesi doğrultusu oluşturmaktır. Kısacası "çağdaş uygarlık" insanca, eşit, sömürsüz, sağlıklı ve özgürce yapılaşan bir yaşam biçiminin anlatım simgelerini oluşturmaktadır.

Bu kavramların özü, örnekleri ve onlara, yani yaşama sahip çıkışımızın boyutları nelerdir, durumumuz nedir ve ne olmalıyız soruları gündemimizin baş köşesinde durmaktadır. Bunları bir kez daha tartışmadan, kafa yormadan bir yol yürütebilmek de giderek güçleşmektedir.

Çağdaşlık sorunu, elbette çağdaş olma zorunluluğunu duyanlar açısından bir zorunluluk niteliği taşır. Zorunluluk duyma, toplumsal ve bilimsel gelişmeler ışığında çağdaşlaşma bilincinin doğuşu ile şekil bulur ve sonuçta zamanı gelince yükseltilen bir rütbe olmaktan veya bir takım taraftarlığından sıyrılılarak, bir yaşam biçimi, anlayışı haline dönüştürülür.

(*) TEB Merkez Heyeti Genel Sekreteri

Bu dönüşüm sürecinde, kişinin etkileşimleri ve dengeleri terazi kefesinde bulunan iki karşıt güç kaynağının etkisi altında kalır. Bunlardan birinci kefeyi çağdaşlık bilincine ermiş yenilikten, ilerlemeden yana olanlar oluşturur. İkinci kefeyi ise eski alışkanlık, inanç ve davranışları toplum çıkarlarının aksine korumaya çalışan statükocular oluşturur. Bu görüntüler doğanın özünde yatan temel dualist bakış açısının karşıt güçler örneğini oluştururlar.

İlerlemenin ve çağdaşlaşmanın yolu, zor kullanılmasına rağmen (zor kullanma, çağdaş anlayışın tam karşısında olduğu bir insanlık dışı durumdur) tarihin akışı içinde engellenemediğine göre bu karşıt güçler uğraşı devingen bir süreçte devam edecektir.

Bu temel saptamalar içinde ilerleme, yenilik ve çağdaşlaşmaktan yana olanlar açısından önemli bir hastalığı da işaret etmek gerekmektedir. Çağdaşlaşmaya en büyük engel, çağdaş görüntülü çağdaş olmayanların yarattıkları parazit-konakçı etkileşimleridir.

Bu parazitler, "Suret-i Hakçı" ve sonuçta da "İdare-i Maslahatçı"dırlar. Etiyopatogenezlerinde dillerine pelesenk ettikleri ve özünü bir türlü kavrayamadıkları kavramlardan mürekkep bir "fikir firarlı" küçük burjuva gevezeliği hastalığı yatmaktadır. Üzerinde gevezelik ettikleri konular bakımından kavramları anlama, üretkenlik gibi planlarda kişilikleriyle olan bağlantı ve yakınlıklar Türkiye ile ay arasındaki yakınlık kadar, bir vuslattaki "uzak mesafe koşuculuğunu" gerektirmektedir.

Nedir bu çağdaşlaşmanın karşısına dikilen parazitleri ile, statükocuları ile her soydan ve boydan zorluklar? Türkiye, henüz göçebelikten yerleşik düzene erişmemiştir. Yerleşik düzen topluları, tarımlarını sanayileştirmiş ve üretim yapan makineler sanayileri ile diğer girdi işkol ve hizmetlerini geliştirmişlerdir. Buna karşın göçün, göçebeliliğin verdiği dağınlık ülkemiz üzerinden bir bulut gibi dağılamamıştır. Üretim ilişkilerindeki çarpıklıklar, kültürel yapılanmada enine boyuna yaşanan dengesizlikler oluşturmuş, insana yaraşan, insan haklarının ve özgürlüğün temeli olan demokrasi, bu yoz kültür ortamı içerisinde henüz kendisine istenilen düzeyde bir yol açamamıştır.

Bu parazitlerle, statükocular da sivri dişleriyle düzelme ve düzenlemeden yana olan yenilikleri, kemirip, bitirme işlevini sürdürüp götürmektedirler.

İşte çağdaşlığın temelinde, bu yol açma çabalarına, ve yeniden yapılanma uğraşlarına omuz verme özelliği yatmaktadır. Toplum kültürü içerisinde yeni düşünce ve davranışların yer etmesi için zor dışı ve karşılıklı inandırmaya dayalı yöntemlerle uğraş vermek çağdaşlıktan yana olanların gerçek davranış biçimleridir.

Özeldeki sorunsala gelince...

Eczacılık mesleğinin içerisinde, 70'lerden bu yana gelişen yeni bir bakış açısı şekillenmiştir. Bu bakış açısı ise kendisini "Çağdaş Eczacılık" kavramı içerisinde yorumlamış ve tanımlamıştır. "Çağdaş Eczacılar" elbette özel bir klüp, dernek vs.nin üyeleri değildir. Kendisini ülkenin çağdaşlaşması yolunda yerleşik ve biçimde çalışmakla ödevli olarak gören bir anlayışın, kapsamını "Çağdaş Eczacılar" oluşturmaktadır. Yani, bir tanımlamayı benimseyen bir kitlenin anlatımıdır "Çağdaş Eczacılık"

Ancak, çağdaş eczacı olmak elbette kolay kazanılan bir konum değildir. Bazılarının yanlış algıladığı gibi bir ünvan da olmadığı gibi çağdaşlığın azı, çoğu, özü gibi mertebeleri de bulunmamaktadır. Öyleyse ne menem birşeydir bu, diyenlere konuyu şöylece özetlemekte yarar vardır.

1. Çağdaş Eczacılık, insanca, eşit, sömürsüz sağlıklı ve özgürce yapılaşan bir yaşam biçimi kurulması uğraşına bir sağlık elemanı olarak omuz verir.

2. Çağdaş Eczacılık, sağlıklı yaşama hakkının, vazgeçilmez bir değer olarak başta ülkemiz olmak üzere tüm dünya için varılması gereken bir hedef olduğunu saptar.

3. Çağdaş Eczacılık, bu hakkın eldesi için her alanda etkin bir uğraş verilmesi gerektiğini, meslek üyelerine ve tüm sağlık ekibine işaret eder.

4. Çağdaş Eczacılık, savaşızsız, sömürsüz, başta nükleer olmak üzere her türlü silah-dan arındırılmış bir dünya kurulması yolunda demokrasi saflarında yer tutan bir anlayışı ifade eder.

5. Çağdaş Eczacılık, demokratik katılımçılık özverisini, yaşamın zor koşulları dahil elden bırakmaksızın, demokrasiye ve onun ilerletilmesine olan bağlılığını çevresine en iyisiyle simgelemenin örneğini oluşturur.

6. Çağdaş Eczacılık, görüşler, düşünceler ve inanışlar karşısında hoşgörülü, her türlü kaba kuvvet ve felsefesini reddeden, toplumdan yana ilerleme yolundaki çabalarda tartışmacı, inandırıcı ve inşaa edici konumunu, yaşamın canlı göstergesi haline getirir.

7. Çağdaş Eczacılık, sağlık hizmetindeki işlevini tüm sağlık ekibiyle birlikte yaşama geçirirken, bu hizmeti bireyin din, dil, ırk, inanış ve ulusuna bakmaksızın yerine getirir.

8. Çağdaş Eczacılık, bireyin sağlıklı yaşam hakkını ve bunun sürdürülmesini sağlayacak asgari koşullar olan doyunma, barınma, giyinme, korunma ve doğal yapılanma ve denge içinde olması gereken çevrenin her boyuttaki tahribi, geriletilmesi veya ortadan kaldırılması yönündeki girişimlere, tüm sağlık ekibiyle birlikte öncelikle karşı çıkar.

9. Çağdaş Eczacılık, gündelik bireysel ve mesleki çıkarları genel çıkarlar önüne koymama anlayışını, yaşam belgisi olarak yükseklerde tutar.

10. Çağdaş Eczacılık, insana, sağlık ve meslek hizmetlerine yaraşır bir tutumun sürekli savunucusu olarak bunların gelişmesini engelleme yolundaki statükocularla (suskunluk, görmezden gelme ve hiç uğraşmama gibi davranışlar) beraberlik içine girmeyerek, yalan anlaşma (muvazaa) yapmaz. Kendi içerisinde de, çağdaş eczacı gibi görünüp böylesi davranışların ivedilikle doğru anlayış platformuna çekilmesini öngörür.

11. Çağdaş Eczacılık, sağlık ve mesleki politikaları gerçekçi temellerde saptayarak ve bunu etkileşimlere açık, sürekli yenilenme ve geliştirme sürecine açık tutarak, çağın tersine her türlü anlayışı terk eder.

12. Çağdaş Eczacılık, başta yaşamın insana yaraşmasını sağlayacak her alan olmak üzere mesleki platformda da eğitim, ilaç, kooperatif, üretim, genel sağlık sorunları, örgütlenme gibi ve benzeri konularda düşünce, politika ve eylemler üretir ve bunları yasal her düzeyde savunarak yaşama geçirir.

13. Çağdaş Eczacılık, eczacının temel görevi olan hizmet, bilgi ve ilaç üretimlerini eşgüdüm içinde düzenliyerek ve sürekliliğini sağlıyarak toplumsal kullanıma sunar.

14. Çağdaş Eczacılık, meslekle ilgili olsun veya olmasın mesleğin onur ve aydınlığına gölge düşürecek her türlü eylem, etkinlik ve işlemden sakınma anlayışını içinde barındırır. Bu anlayış, yadsınan yaşam biçimlerinin de özel yaşamda tümenden terk edilmesi öngörüsünü her zaman içinde barındırır.

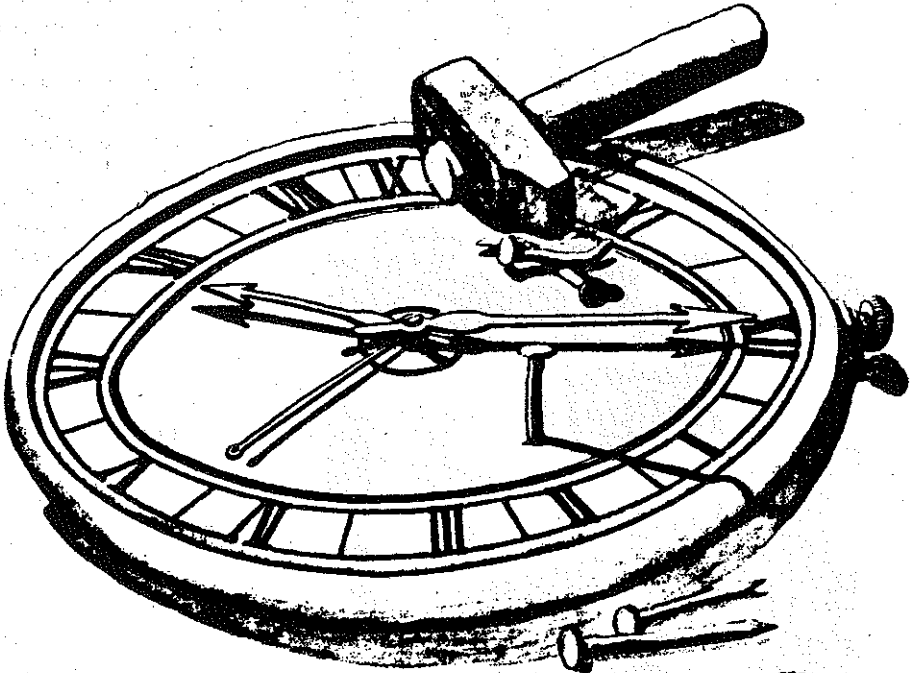
15. Çağdaş Eczacılık, zor koşullarda arkaya saklanmama, güçsüz yakalayıp arkadan vurmama özelliklerini içinde barındırma gereği ile her türlü koşulda mesleki onur ve bağımsızlığın korunması görevini eczacılara işaret eder.

16. Çağdaş Eczacılık, anlayışını bireysel ve mesleki yaşamlarının temeli kabul etmiş çağdaş eczacılık, demokrasiye inancı, yaşama insana ve doğaya saygıyı, tüm hastalarına eşit ve aynı özveriyle ilgiyi göstermeyi, mesleki bilgisi ile insan üzerinde bedensel ve ruhsal her türlü zor kullanılması ile, yine aynı biçimde deney yapılmasını red etmek suretiyle onur ve bağımsızlığı korumayı, tüm sağlık ekibiyle beraber ulusal ve uluslararası sağlık töresi yasaları uyarınca eşgüdüm içinde çalışmayı ve hastanın eczacısını seçme özgürlüğüne saygı göstermeyi, sağlığın özel çıkar sağlanacak bir kâr aracı haline getirilmemesi gereklili-

giyle eczacılık hizmetlerinin bu anlamda ortaklık suretiyle sürdürülmemesi gerekliliğini, mesleki hak ve yetkilerini başka kimselere devretmeme bilincinde olmayı, hastanın sağlığı açısından sakınca doğurabilecek veya daha da kötüye götürebilecek ilacı vermeyi red etmeyi, ilacın eczane dışında reçete ve kendi yetkisi, bilgisi dışında hastaya ulaştırılması girişimlerine karşı durmayı öngörür ve yaşama geçirir.

17. Çağdaş Eczacılık, çağdaşlaşma yolunda kitlesel ve örgütsel bir yapılanmanın simgesidir.

Sonuç olarak, tüm bu yazılan, çizilenlerden eczacılar olarak herkesin kendisine bir pay çıkarması gerekir. Bu öyle bir gerekliliktirki, gerekliliği kendisine çağdaş diyen tüm eczacı kadrolarının ortaklaşa paylaşacağı bir genel kültürün sonucu olarak şekillenmektedir. Aksi bir durum ise, tek tek bireylere ait olan, çağdaşlığı kendinden menkul çağdaş eczacılık anlayışlarıdır ki, bunun adı da herhalde temelli bir meslek politikası değil, tek kelime ile oportünizmdir. Bu yazı, baştan sona bazıları için pek felsefi veya daha doğru bir deyimle global gelebilir. Anlaşılmaz bulanlarda olabilir; ne çareki böyle yazılması mesleki bir nezaket sorunu olduğu cihetle anlayana sivri sinek sazıdır.

233